Lezen met een vergrootglas (2): een wandeling door de Italiaanse literatuurgeschiedenis (1945-2000)

Hoe schrijf je over een land dat uit de puinhopen van fascisme en oorlog een nieuwe weg moet inslaan? Italiaanse schrijvers gaven na 1945 nogal wat verschillende antwoorden: de een getuigde, de ander zocht naar alternatieve vormen. We lezen fragmenten in vertaling en bespreken stijl, thematiek en context (close reading). Filmfragmenten dienen geregeld als illustratie.

Tussen de bevrijding van 1945 en het einde van de twintigste eeuw veranderde Italië ingrijpend: van een land in puin tot een moderne, maar verdeelde democratie. Sommige schrijvers volgden die ontwikkeling op de voet; anderen keerden de actualiteit juist de rug toe en zochten naar nieuwe literaire vormen.

In acht colleges staan steeds twee gerenommeerde auteurs centraal: van Fenoglio en Malaparte, via Primo Levi, Natalia Ginzburg, Bassani, Cassola, Moravia en Morante, tot Tomasi di Lampedusa, Sciascia, Pasolini, Dario Fo, Calvino en Eco. De cursus sluit af met twee stemmen die in de jaren negentig opkwamen: Niccolò Ammaniti en Elena Ferrante.

We lezen fragmenten, plaatsen deze in hun tijd en vergelijken de auteurs. Omdat veel van deze werken verfilmd zijn, door regisseurs als Visconti, De Sica en Cavani, bekijken we in elk college een paar filmfragmenten.

Programma ((kleine wijzigingen voorbehouden):

1. Over oorlog, verzet en bevrijding: Beppe Fenoglio (sober en episch) en Curzio Malaparte (barok en provocerend).
2. Getuigen en herinneren: Primo Levi en Natalia Ginzburg, twee stemmen uit Turijn.
3. Uitsluiting en rouw: Giorgio Bassani en Carlo Cassola. Verwante thema's, verschillend benaderd.
4. Rome als literaire hoofdstad: Alberto Moravia, Elsa Morante, Natalia Ginzburg, Pier Paolo Pasolini ... zij kenden elkaar allemaal. In dit college staan Morante en Moravia centraal.
5. Sicilië als metafoor voor Italië: Giuseppe Tomasi di Lampedusa beschrijft de ondergang van de adel en Leonardo Sciascia ontleedt de macht, ook die van de maffia, in detectives zonder oplossing.
6. Provocatie en censuur: Pier Paolo Pasolini en Nobelprijswinnaar Dario Fo vertolken de stem van 'het volk'.
7. Literatuur als spel en labyrint: Umberto Eco en Italo Calvino, twee schrijvers die het verhaal zelf tot onderwerp maken.
8. Een nieuwe generatie: Niccolò Ammaniti en Elena Ferrante debuteerden in de jaren negentig en braken na 2000 internationaal door.

Afbeelding: Morante, Moravia en Pasolini op een terras in Rome in de jaren zestig (ASVOF).

[Bronvermelding afbeelding: https://ashadedviewonfashion.com/agenzia-dufoto-pasolini-alberto-moravia-ed-elsa-morante-a-roma-nel-1962-courtesy-collezione-giuseppe-garrera/ - contactformulier van website werkte niet. Even overleggen met Foelke.]

NB. Enige kennis van het Italiaans is wellicht meegenomen, maar absoluut niet vereist. Deel 1 van deze driedelige cyclus hoeft u niet gevolgd te hebben.

Cursusnummer	27WV-1G19
Docent	*Maaike Dicke* **Maaike Dicke** was tot voor kort als docente Italiaanse taal en cultuur verbonden aan de RUG. Zij heeft een vertaalbureau, geeft privélessen 'Italiaans op maat' en verzorgt lezingen over verschillende Italiaanse onderwerpen.
Vakgebied	Taal en cultuur
Seizoen	2027 winter/voorjaar
Dag	Maandag
Inschrijven voor	ma 04 jan. 2027

Tijd	14.15 tot 16.00
Cursusdata	11-jan., 18-jan., 01-feb., 08-feb., 15-feb., 01-mrt., 08-mrt., 15-mrt., 22-mrt.
Prijs	€ 225,-
Aantal colleges	8
Werkvorm	hoor-werkcollege
Cursusmateriaal	Een digitale syllabus (in vier delen) wordt op de website van HOVO beschikbaar gesteld. De centraal te bespreken literaire fragmenten worden op papier uitgedeeld.
Opmerkingen	Hoor- en werkcollege. Uitleg docent over tekst en context met ruimte om hierover van gedachten te wisselen.